VALTIONEUVOSTON KANSLIA
STATSRÅDETS KANSLI

Lausunto

20.2.2025

VN/1057/2025
VN/1057/2025-VNK-24

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta

Eduskunnan hallintovaliokunta ja talousvaliokunta ovat pyytänyt valtioneuvoston kanslialta asiantuntijalausuntoa koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi (HE 205/2024 vp).

Valtioneuvoston kanslia on osallistunut aktiivisesti esityksen valmisteluihin. VNK:n johdolla käytiin valmistelevia keskusteluita direktiivin toimeenpanoon liittyvien viranomaistehtävien vastuunjaosta ja sen toimeenpanon laajuudesta keskisten ministeriöiden kanssa. VNK:n edustajat toimivat myös lainsäädäntöhankkeen ohjausryhmän ja kirjoittajaryhmän varapuheenjohtajina. Esityksen kannalta VNK:n toimialaan liittyvät erityisesti Euroopan unionissa päätettyjen asioiden valmistelun ja käsittelyn yhteensovittaminen, toimivaltaan ja työnjakoon liittyvät kysymyksen valtioneuvostossa, valtioneuvoston yhteinen varautuminen ja valtioneuvoston tilannekeskuksen tehtävät. Lain valmisteluvaiheessa valtioneuvoston kanslia kiinnitti erityisesti huomiota johtovastuiden ja tiedonkulun selkeyteen.

Valtioneuvoston kanslia pitää kriittisen infrastruktuurin suojaamisen ja häiriönsietokyvyn parantamista nykyisessä turvallisuuspoliittisessa toimintaympäristössä erittäin tärkeänä niin kansallisesti kuin myös eurooppalaisessa viitekehyksessä. Ehdotettu lainsäädäntö luo yhtenäiset perusteet ja vaatimukset yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja tuottavien yksityisten ja julkisten palveluntarjoajien kriisinkestävyydelle. Esitys myös selkeyttää viranomaisten vastuita ja eri hallinnonalojen tehtäviä kriittisen infrastruktuurin suojaamisessa.

Esityksen mukaan vastuut jakautuvat kunkin hallinnonalan toimivaltaisille viranomaisille ja yhteensovittamistehtävää hoitavalle sisäministeriölle. Huoltovarmuuskeskukselle osoitettaisiin sen nykyiseen toimintaan liittyviä tehtäviä ja valtioneuvoston tilannekeskukselle ehdotetaan poikkeamia koskevien ilmoitusten välittämistehtävä rajat ylittävissä tapauksissa. Kriittisten palveluiden tarjoajien tulee esityksen mukaan ilmoittaa merkittävistä poikkeamista toimivaltaiselle viranomaiselle ja valtioneuvoston tilannekeskukselle (16§).

Tilannekuvan eheyteen ja tiedon siirron turvallisuuteen tulee kiinnittää erityistä huomiota, kun vastuut jakautuvat eri toimijoiden kesken. Esityksen mukaan tiedon välittämiseen tarvittavan järjestelmän kehittämisessä otettaisiin huomioon Traficomin NIS2-direktiivin mukaisiin ilmoituksiin käytettävä järjestelmä ja sen laajentaminen kyber- ja kriittisen infrastruktuuritoimijoiden häiriötilanteiden yhteiseksi ilmoituskanavaksi.

Postiosoite **Postadress** **Postal Address**	**Käyntiosoite** **Besöksadress** **Office**	**Puhelin** **Telefon** **Telephone**	**Faksi** **Fax** **Fax**	**s-posti, internet** **e-post, internet** **e-mail, internet**
Valtioneuvoston kanslia				
PL 23 00023 Valtioneuvosto	Snellmaninkatu 1 A Helsinki	0295 16001 +358 295 16001	09 1602 2165 +358 9 1602 2165	kirjaamo.vnk@gov.fi

Tilannekuvan merkitys korostuu entisestään vakavien kriittisen infrastruktuurin häiriöiden aikana. Valtioneuvoston tasolla valtioneuvoston tilannekeskus vastaa kokonaisturvallisuuden tilannekuvan kokoamisesta ja jakamisesta ylimmän valtionjohdon ja viranomaisten päätöksenteon ja toiminnan tueksi. Valtioneuvoston tilannekeskuksen tehtävistä, viranomaisen turvallisuustapahtumaa koskevan tiedon ilmoittamisvelvoitteesta sekä tilannekeskuksen oikeudesta saada ja välittää viranomaisen turvaluokiteltua tietoa on säädetty valtioneuvoston tilannekeskuksesta annetussa laissa (300/2017).

Valtioneuvoston kanslia näkee esityksessä säädettyjen tiedonsaantioikeuksien ja ilmoitusvelvoitteiden olevan yhteensopivia ja täydentävän valtioneuvoston kanslian toimialaan kuuluvia tehtäviä. Ympärivuorokautisesti toimiva valtioneuvoston tilannekeskus on määritetty kansalliseksi yhteyspisteeksi esimerkiksi EU:n pelastuspalvelumekanismiin (ERCC) sekä EU:n poliittisen kriisitoiminnan integroituihin järjestelyihin (IPCR). Tilannekeskus tekee myös jatkuvaa yhteistyötä pohjoismaisten ja Baltian maiden tilannekeskusten kanssa. Nämä tehtävät vahvistavat tilannekeskuksen kykyä tuottaa kokonaisturvallisuuden tilannekuvaa Suomen poliittisen johdon ja viranomaisten toiminnan tueksi. Esityksen mukainen tehtävien järjestely tukee edelleen tilannekeskuksen kykyä tuottaa kokonaisturvallisuuden tilannekuvaa. Valtioneuvoston kanslia kykenee toteuttamaa esitykseen sisältyvät tehtävät ilman merkittäviä lisäresurssitarpeita.

Kokonaisuudessaan esitys vahvistaa merkittävästi viranomaisten kykyä turvata yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja. Esitykseen sisältyvä toiminta-ajatus tehtävien ja vastuiden jaosta ministeriöiden ja viranomaisten kesken on pitkälti vakiintuneen kokonaisturvallisuuden yhteistoimintamallin mukainen. Tältä kannalta esitykseen sisältyvän toimintamallin voidaan nähdä olevan kokonaisuudessaan kustannustehokas tapa järjestää CER-direktiivin mukainen toiminta kansallisesti. EU-viitekehyksen vahvistaminen yhteisen kriittisen infrastruktuurin suojaamisessa vastaa osaltaan kasvavan keskinäisriippuvuoden ja monimutkaisen turvallisuusympäristön tuomiin haasteisiin.

Johtava asiantuntija Sampo Kemppainen

Jakelu
Eduskunnan hallintovaliokunta
Eduskunnan talousvaliokunta